

Așadar, dacă în deceniile V—VI, receptarea literaturii polone în România s-a realizat pe un fundal politic, în primul rând, în deceniile următoare, pînă la primul război mondial, ea va prezenta interes ca fenomen spiritual, evident fără ca prin aceasta să dispară conștiința înfrățirii cu un popor atît de greu încercat de vicisitudinile istoriei.

O seamă de oameni de știință români vizitează Polonia în scopul cercetării arhivelor, urmărind scoaterea la lumină a documentelor privitoare la istoria României.

După Papiu Ilarian, M. Kogălniceanu și alții, Bogdan Petriceicu Hasdeu întreprinde și el două călătorii în Polonia (1861 și 1876) în timpul cărora stabilește relații cu oameni de știință poloni, cum ar fi K. Estreicher, Z. Pauli, Wisłocki, J. Kopernicki etc. Hasdeu cunoaște opera celui mai de seamă specialist polon în heraldică — Kasper Niesiecki, a cronicarilor poloni, iar Joachim Lelewel este inspiratorul ideii cu privire la condiționarea reciprocă a literaturii și istoriei, pe care B.D. Hașdeu o exprimă în articolul-program publicat în primul număr la „Foiței de istorie și literatură”¹. Creația lui Mickiewicz era, de asemenea, bine cunoscută în familia cărturarului român. Cunoscînd limba polonă, B.P. Hasdeu citise în original operele scriitorilor Feliks Bernatowicz, Józef Korzeniowski, Józef Ignacy Kraszewski, Henryk Rzewuski, Ignacy Chodźko, Paulina Wilkońska².

Ion Bianu, fiind director al Bibliotecii Academiei Române, va face la rîndul său două călătorii în Polonia în anii 1885 și 1886³, iar la întoarcere în țară va urmări cu interes publicațiile polone, înserînd la rubrica bibliografică a „Revistei noi” note cu privire la lucrările referitoare la români, apărute în Polonia⁴.

Călătorii de documentare în Polonia vor mai face și alții oameni de știință români la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, printre care Ion Bogdan și N. Iorga⁵.

Presa românească înserează adeseori articole și informații cu privire la viața politică și culturală a Poloniei.

Constanța Dunca, publicistă și scriitoare de limbă română și franceză, sora lui Titus Dunca⁶, tînărul care la 18 ani luptase ca voluntar în rîndul insurgenților poloni de la 1863 și participase la evadarea „prințului roșu” — Adam Sapieha, cunoscuse la Paris mai mulți emigranți poloni. Cel mai mult s-a apropiat însă de generalul Henryk Dembiński, căruia îi va păstra o amintire neștersă. Înființînd în anul 1863 ziarul „Amicul familiei”, Constanța

¹ B.P. Hasdeu, *Literatura*, în „Foița de istorie și literatură” I, 1960, nr. 1, p. 16—17.

² Cf. I.C. Chițimia, *Studiu introductiv la B. Petriceicu-Hasdeu, Ioan-Vodă cel Cumplit*, Craiova, 1942.

³ Cf. St. Wędkiewicz, *Cîteva cuvinte ...*, p. 8; vezi Ion Bianu, *Relațiune asupra călătoriei în Galiția făcută în vara anului 1885*, în *Analele Acad. Rom.*, VIII, p. 19—48 și *Relațiune asupra călătoriei în Polonia făcută în vara anului 1886*, în *Analele Acad. Rom.*, IX, p. 52—61; vezi în această problemă și „Przewodnik bibliograficzny”, 1 sept. 1885, p. 185, 1 iulie 1886, p. 138 și 1 aug. 1886, p. 159.

⁴ Vezi „Revista nouă”, nr. 5, 9, 10 din 1888.

⁵ Cf. St. Wędkiewicz, *Cîteva cuvinte ...*, p. 8.

⁶ Cf. T. Avramescu, *Un cavaler rătăcitor pe drumurile libertății, Titus Dunca*, în „Magazin istoric”, nr. 7—8, 1968, p. 142.